VIKIPEEDIA

Osseedi keel

Osseedi keel	
Kõneldakse	Venemaal Põhja-Osseetias, Gruusias Lõuna-Osseetias
Kokku kõnelejaid	530 000
Keelesugulus	indoeuroopa keeled indoiraani keeled iraani keeled idairaani keeled kirdeiraani keeled **osseedi keel**
Ametlik staatus	
Ametlik keel	Venemaal Põhja-Osseetias, Gruusias Lõuna-Osseetias
Keelekoodid	
ISO 639-1	os
ISO 639-2	oss
ISO 639-3	oss

Osseedi keel (osseedi keeles ирон æвзаг) on iraani keelte idairaani keelte rühma kirdeiraani keelte allrühma kuuluv keel, mida kõnelevad osseedid Venemaale kuuluvas Põhja-Osseetias ja *de jure* Gruusiale kuuluvas Lõuna-Osseetias.

Põhja-Osseetias on osseedi keel vene keele kõrval teine riigikeel.[1] Kuid tegelikkuses on ossedi keele kasutussfäär mitmeti piiratud ja põhiline asjaajamiskeel on vene keel.[2] Ka Lõuna-Osseetia riigikeeled on osseedi keel ja vene keel.[3]

Hoolimata suhteliselt suurest kõnelajate arvust loetakse osseedi keelt ohustatud keeleks.[4]

2010. aasta rahvaloenduse andmetel kõneles Venemaal osseedi keelt 451 431 inimest.[5] Lõuna-Osseetias on osseedi keele kõnelejaid hinnanguliselt umbes 50 000.

Osseedi keel on arenenud muistsete alaanide keelest. Osseedi keele foneetikas, morfoloogias ja süntaksis on täheldatavad teatavad kaukaasia keelte mõjud.[6]

Esimene osseedikeelne raamat trükiti 1798. aastal kirillitsas.[7] Kirillitsal põhineva osseedi kirjakeele töötas 1844. aastal välja Andres Johan Sjögren. Aastatel 1923–1938 oli kasutusel ladina tähestikul põhinev kirjakeel. 1938. aastal võeti Põhja-Osseetias taas kasutusele kirillitsal põhinev kirjakeel. Lõuna-Osseetias oli aastatel 1938–1954 tarvitusel gruusia tähestikku kasutav osseedi kirjakeel.[8]

Viited

1. О государственных языках Республики Южная Осетия (http://www.parliamentrso.org/node/49) Парламент Республики Южная Осетия
2. Заключение (https://www.ironau.ru/kambolovtt-zakl.html) Осетинский язык он-лайн: учебные и справочные материалы
3. Liz Fuller:One Nation, Two Polities, Two Endangered Ossetian Languages? (https://www.rferl.org/a/caucasus-report-ossetian-language-endangered-russia/27039247.html) Radio Free Europe/Radio Liberty, 27. mai 2015
4. Maria-Madalina Aldea:Ossetian: An Endangered Language (https://www.politicalholidays.com/post/ossetian-language) Political Holidays, 18. september 2019
5. Всероссийская перепись населения 2010 года. Том 4. Национальный состав и владение языками, гражданство (https://www.gks.ru/free_doc/new_site/perepis2010/croc/Documents/Vol4/pub-04-05.pdf) Федеральная служба государственной статистики
6. Из истории осетинского языка (https://south-ossetia.info/iz-istorii-osetinskogo-yazyka/) МИА "Южная Осетия сегодня", 15. mai 2016

7. Язык первой осетинской печатной книги (https://ironau.ru/fyccag-chinyg.html) Осетинский язык он-лайн: учебные и справочные материалы
8. История письменности (https://ironau.ru/kaos.html) Осетинский язык он-лайн: учебные и справочные материалы